

MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
Kazimierz Michał Ujazdowski

Warszawa, dnia 10 stycznia 2007 r.

L.dz. OOZP 43/2007

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Adama Massalskiego na posiedzeniu Senatu w dniu 9 listopada 2006 (przesłane pismem z dnia 16 listopada 2006 roku - BPS/DSK-043-729/06) w sprawie dewastacji i kradzieży zabytkowych elementów z cmentarzy celem ich odsprzedaży w punktach skupu odpadów, uprzejmie proszę Pana Marszałka o przyjęcie przedstawionych wyjaśnień.

W prowadzonym na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem znajduje się 25 zabytków skradzionych z cmentarzy. Są to przede wszystkim rzeźby i płaskorzeźby oraz elementy architektoniczne (kolumny, bramy). W bazie znajduje się jeden udokumentowany przypadek kradzieży i zniszczenia zabytkowej rzeźby. W 2004r. przestępcy dokonali kradzieży pełnoplastycznej rzeźby z brązu z zabytkowego cmentarza Mater Dolorosa w Bytomiu. Kilka dni po kradzieży policja odnalazła pociętą rzeźbę w różnych punktach skupu złomu. Zatrzymano dwóch sprawców tego czynu.

W krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem znajdują się poszukiwane zabytki zgłoszone przez policję, wojewódzkich konserwatorów zabytków lub osoby poszkodowane. Analiza porównawcza

zniszczeniem tylko jednego nagrobka z XIX wieku (wykonany z białego marmuru grobowiec Jakuba Eigera z 1888 roku) oszacowano na kilka dziesiątków tysięcy złotych. W 2005 roku, w Opolu na cmentarzu żydowskim wandale zdewastowali wpisany do rejestru zabytków nagrobek z XIX wieku (zwalono i porąbano kolumny, uszkodzono podstawę). W czerwcu 2006 roku na najstarszym rzeszowskim cmentarzu zdewastowano 4 nagrobki. Dwa lata wcześniej na tym samym cmentarzu dokonano dewastacji 8 nagrobków. W sierpniu 2006 roku na starym cmentarzu wojskowym w Przemyśle dokonano dewastacji dziesiątków nagrobków (łącznie 81). Sprawcami okazała się czwórka dzieci w wieku od 10 do 13 lat. W listopadzie 2006, na żydowskim cmentarzu w Kaliszu zniszczono 6 płyt nagrobnych.

Choć w ogólnych statystykach policyjnych skala przestępstw dokonywanych na cmentarzach, których skutkiem są zniszczenia zabytków jest niewielka, to straty, jakie ponosi dziedzictwo kulturowe, są w niektórych wypadkach poważne. Ważnym jest, by na sprawy zwiększenia bezpieczeństwa cmentarzy były w coraz większym stopniu uczulani ich zarządcy i władze samorządowe. W kilku miastach zdecydowano się wprowadzić systematyczne patrole Straży Miejskich lub firm ochrony mienia (stary cmentarz w Łodzi patrolowany jest przez firmę ochroniarską, podobnie jak 8 innych cmentarzy). Rola Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w rozwiązaniu problemu ochrony cmentarzy jest pomocnicza. Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych, jednostka wyspecjalizowana w ochronie zabytków, na sprawy związane z podniesieniem bezpieczeństwa zabytków cmentarnych zwraca uwagę na spotkaniach z policją, władzami kościelnymi i samorządowymi. To przede wszystkim do nich należy podejmowanie działań skutkujących lepszą ochroną cmentarzy.

tgus wyrazie cmentem

Z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
PODSEKRETARZ STANU
Tomasz Merta
Tomasz Merta